

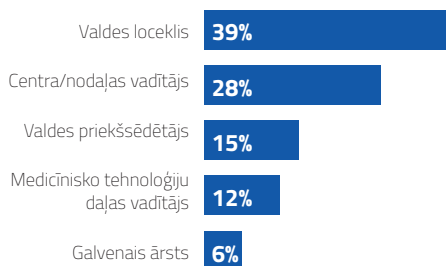
EIT Health Latvijas pārstāvniecības pētījums: Slimnīcu un jaunuzņēmumu sadarbība

Slimnīcu un jaunuzņēmumu sadarbība – pētījuma kopsavilkums

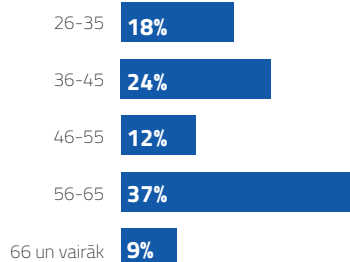
Dažādu faktoru ietekmē – sabiedrības novecošanās, Covid-19, prasības pēc ilgākas un kvalitatīvākas dzīves, u.c. – pieaug nepieciešamība pēc inovatīviem risinājumiem veselības aprūpē. To radīšanā īpaša nozīme ir Latvijā maz apskatītai tēmai – slimnīcu un jaunuzņēmumu sadarbībai, lai kopā veidotu inovācijas un uzlabotu pacientu aprūpes klīniskos rezultātus. Sadarbojoties abiem ekosistēmas spēlētājiem, iespējams attīstīt spēcīgu un modernu veselības aprūpi Latvijā.

2020. gadā Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūta veselības aprūpes zināšanu un inovāciju kopienas (EIT Health) centrs Rīgā veica pētījumu, lai izprastu pašreizējo slimnīcu un jaunuzņēmumu sadarbības statusu Latvijā. Pētījuma kvalitatīvā daļa ietvēra sešas padziļinātas intervijas ar slimnīcu vadītājiem un četras ar jaunuzņēmumu pārstāvjiem. Kvantitatīvie dati pētījumam tika ievākti, izmantojot aptauju, kurā piedalījās 33 slimnīcu vadītāji un 30 jaunuzņēmumu pārstāvji.

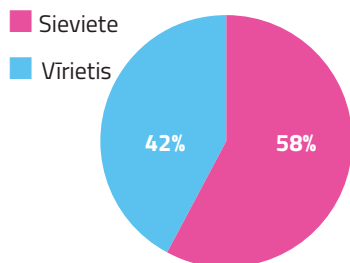
Veselības aprūpes iestāžu pārstāvju amats

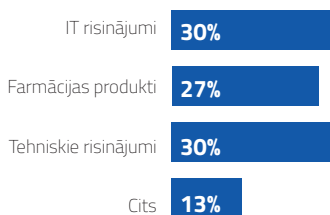
Veselības aprūpes iestāžu pārstāvju vecums

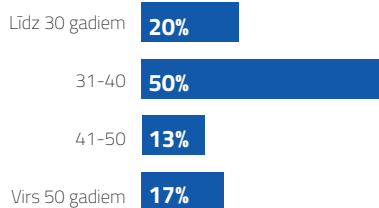
Veselības aprūpes pārstāvju dzimums

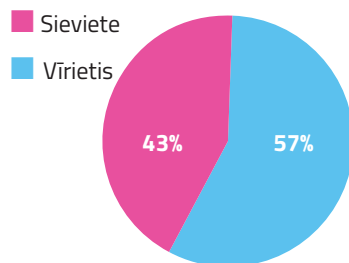
Jaunuzņēmumu darbības joma

Jaunuzņēmēju vecums

Jaunuzņēmēju dzimums

Interese par veselības aprūpes inovācijām Latvijā pieaug

Lielākā daļa aptaujāto – 67% slimnīcu pārstāvji un 87% jaunuzņēmēju – pēdējo gadu laikā ir Latvijas uzņēmējdarbībā novērojuši pieaugošu interesi par veselības aprūpes inovācijām. Intereses pieaugumu nosaka vairāki faktori:

- (1) Sabiedrībā un veselības aprūpē ir **tendence arvien vairāk uzmanības pievērst dzīves kvalitātei un ilgumam**;
- (2) Kaut gan **Covid-19 pandēmija** ir bijusi smags slogs veselības aprūpes sistēmai, tā ir arī stimulējusi būtisku interesi uzlabot un inovēt;
- (3) **Jaunas tehnoloģijas** un ar tām saistītie atklājumi paver dažādas iespējas piepildīt pieprasījumu pēc veselības aprūpes inovācijām;
- (4) Jaunuzņēmumu un slimnīcu pieredze rāda ka **inovācijas var ģenerēt peļņu**;
- (5) Papildus jaunuzņēmumu pārstāvji ir novērojuši, ka rodas aizvien **jaunas iespējas piesaistīt dažādus finanšu mehānismus un investīcijas** veselības aprūpes inovācijām, kā arī ir izveidojusies **jauna zinātnieku paaudze**, kuru interesē komerciālu risinājumu radīšana ne tikai tradicionāla akadēmiskā karjera.

Dažādiem veselības aprūpes inovāciju virzieniem atšķirīgs attīstības temps

Veselības aprūpe ir plaša joma, un tās dažādie virzieni attīstās atšķirīgi. Aptaujātie slimnīcu un jaunuzņēmumu pārstāvji uzskata, ka Latvijā **vispēcīgāk attīstītie virzieni** ir medicīnas ierīces, kas tiek izmantotas kardioloģijā, radioloģijā, implantoloģijā, fleboloģijā, kā arī medikamentu uzskaites sistēmas un telemedicīna, kas strauji attīstījusies Covid-19 pandēmijas spiediena dēļ.

Tādi nozīmīgi virzieni kā pacientu plūsmas vadība un e-veselība **progresē** lēni, bet inovatīvu risinājumu izmantošana šo virzienu ietvaros notiek. Savukārt, inovatīvu risinājumu **nepietiekamība** ir pamanāma rehabilitācijā, pacientu loģistikā, kā arī dažādos IT aspektos – pacientu datu aprīvē (īpaši starp slimnīcām), un ārstiem vienotas IT sistēmas izveidošanā diagnostikas attēlu uzkrāšanai un arhivēšanai.

Latvijas slimnīcu atvērtība inovācijām

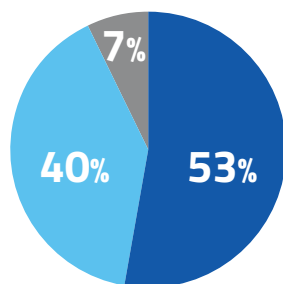
Pēdējo trīs gadu laikā, 73% jaunuzņēmēju ir vērsušies slimnīcās ar sadarbības piedāvājumu. Pieredze sadarbības uzsākšanā ar slimnīcām jaunuzņēmēju vidū ir **pozitīva** – vairāk kā puse no aptaujātajiem jaunuzņēmējiem sadarbības uzsākšanu vērtē kā salīdzinoši vieglu. Nedaudz vairāk kā trešā daļa ir **saskārušies ar izaicinājumiem**, bet tikai neliela daļa uzņēmēji uzskatīja, ka "ielauzties" veselības aprūpes sistēmā **nav iespējams**.

Lai gan kopumā nebija ievērojamas atšķirības tajā, cik sarežģīti ir uzsākt sadarbību, jaunuzņēmēji meklēja iespējas **privātajā sektorā** biežāk nekā **valsts** slimnīcās.

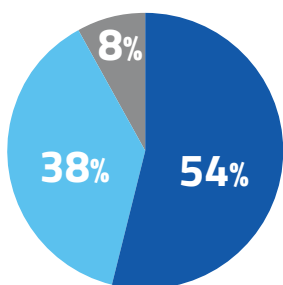
Jaunuzņēmēju skatījums uz sadarbības uzsākšanu

■ Viegli ■ Grūti ■ Neiespējami

Privātās iestādes

Valsts iestādes

Jaunuzņēmēju uzrunātie veselības aprūpes sektori

Privātās klīnikas/slimnīcas

68%

Valsts slimnīcas

59%

Gan jaunuzņēmēji, gan slimnīcu pārstāvji kā grūti pārvaramus sākuma soļus minēja uzticēšanās jaunuzņēmuma risinājumam, t.i., iespēju iegūt pārlicību, ka jaunuzņēmuma piedāvājums ir vērtīgs pacientam un slimnīcai, kā arī tam ir nepieciešamā sertifikācija. Savukārt visvieglāk bija atrast atbildīgos darbiniekus, organizēt tikšanās un iesaistīt sadarbībā slimnīcu vadību.

Sadarbības uzsākšanas priekšnosacījumi, slimnīcu pārstāvju skatījums

(skalā no 1 – ļoti grūti, līdz 5 – ļoti viegli, rezultāts atzīmēts ar ●)

Iesaistīt slimnīcas vadību sadarbībā ar jaunuzņēmumu

Organizēt tikšanos ar jaunuzņēmuma pārstāvjiem

Sadarbību virzīt tālāk, veselības iestādes pusē "pieslēgt" konkrētus speciālistus

Gūt pārlicību, ka jaunuzņēmēja ideja būs vērtīgs ieguvums gan pacientiem, gan iestādei

Gūt pārlicību, ka jaunuzņēmumam var uzticēties un tam ir nepieciešamā sertifikācija

Sadarbības uzsākšanas priekšnosacījumi, jaunuzņēmēju skatījums

(skalā no 1 – ļoti grūti, līdz 5 – ļoti viegli, rezultāts atzīmēts ar ●)

Atrast konkrētu atbildīgo, pie kā vērsties

Organizēt tikšanos ar veselības iestādes pārstāvjiem

Pierādīt veselības iestādes pārstāvjiem, ka ideja būs vērtīgs ieguvums gan pacientiem, gan iestādei

Sadarbību virzīt tālāk, veselības iestādes pusē motivējot konkrētus speciālistus

Iegūt visu nepieciešamo sertifikāciju, lai pierādītu savu leģitimitāti veselības iestādei

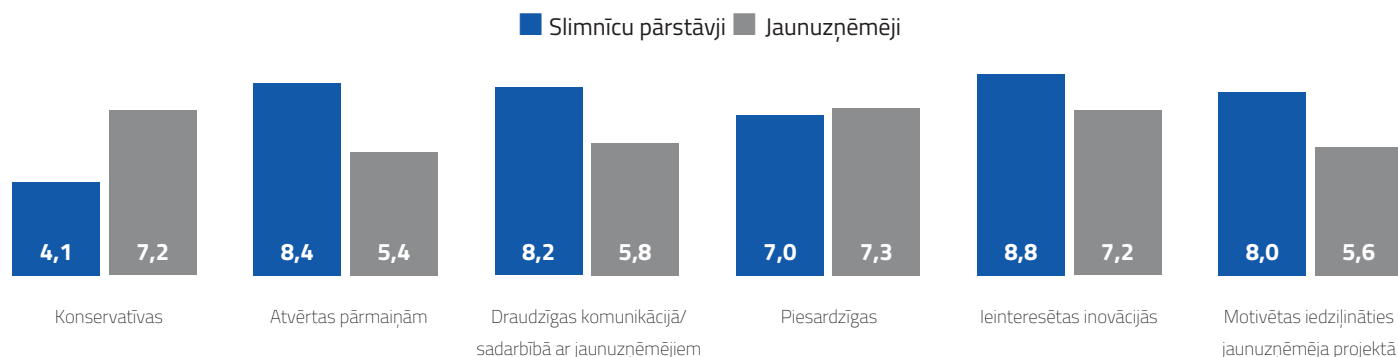

Raksturojot slimnīcu atvērtību inovācijām, atšķiras slimnīcu un jaunuzņēmumu pārstāvju skatījumi. Jaunuzņēmēji uzskata, ka slimnīcas ir **ievērojami konservatīvākas** un **mazāk atvērtas pārmaiņām** nekā savas organizācijas vērtē slimnīcu pārstāvji. Līdzīgi pesimistiskāks bija arī jaunuzņēmēju skatījums uz sadarbības norisi – viņuprāt slimnīcas **nav īpaši draudzīgas komunikācijā**, un **nav pārāk ieinteresētas iedzīlīnāties jaunuzņēmēja projektā**. Slimnīcu pārstāvji savas organizācijas vērtē kā salīdzinoši daudz atvērtākas.

Abas puses bija vienprātīgas, ka **slimnīcas ir ieinteresētas inovācijās**, bet ir salīdzinoši **piesardzīgas** pārmaiņu priekšā.

Veselības aprūpes iestāžu raksturojums

(skalā, kur 1 – nemaz neatbilst, bet 10 – atbilst vislielākajā mērā)

Sadarbības ieguvumi un veicinošie faktori

Lai slimnīcas būtu motivētas inovēt, tām ir nepieciešams saskatīt ieguvumus no inovācijām. Tādēļ pētījumā tika aptaujāti slimnīcu pārstāvji par ieguvumiem no sadarbības ar jaunuzņēmumiem.

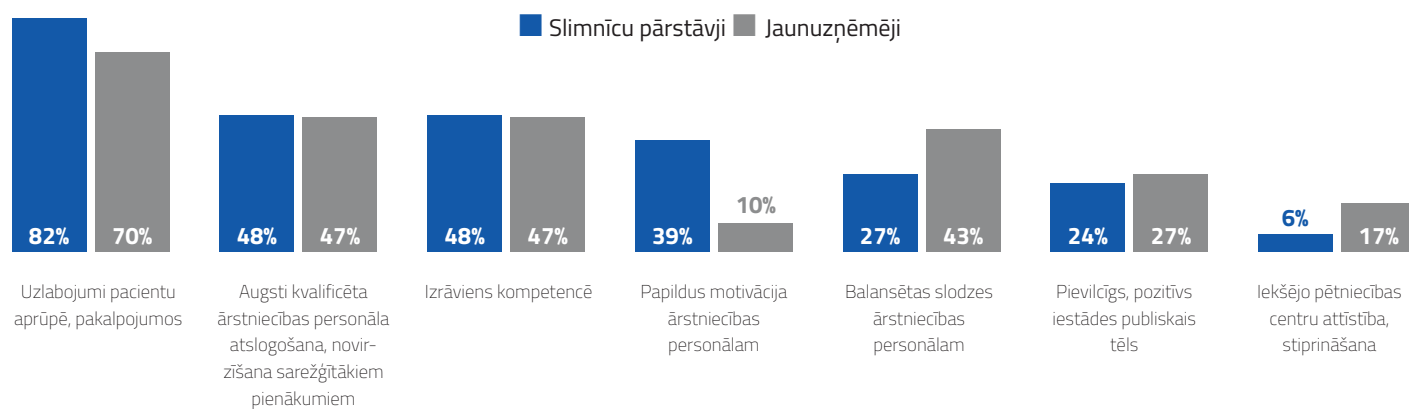
Kā galvenos ieguvumus viņi minēja **uzlabojumus pacientu aprūpē, iespēju atslogot augsti kvalificētu ārstniecības personālu un novirzīt**

to sarežģītākiem darba pienākumiem, izrāvienu kompetencē (t.i., apgūt jaunas zināšanas un tehnoloģijas, kas stiprina slimnīcas kapacitāti) un **papildus motivāciju ārstniecības personālam**.

Slimnīcu pārstāvju vērtējumi par ieguvumiem tika salīdzināti ar jaunuzņēmēju perspektīvu, t.i., to, kā jaunuzņēmēji saskata savu piene-

sumu slimnīcām. Arī jaunuzņēmēji, norādīja uz labāku pacientu aprūpi, efektīvāku augsti kvalificēta ārstniecības personāla izmantošanu un izrāvienu kompetencē. Savukārt, ievērojama atšķirība parādījās abu pušu skatījumā uz inovāciju lomu ārstniecības personāla motivēšanā. Lai gan slimnīcu pārstāvji to saredzēja kā nozīmīgu inovāciju piensumu, jaunuzņēmēji to novērtēja zemāk.

Slimnīcu ieguvumi no sadarbības ar jaunuzņēmējiem

Sadarbība ir ilgstošs process, kura veiksmīgu norisi veicina dažādi faktori. Jaunuzņēmumu pārstāvji uzskata, ka sadarbība veidojas labāka, ja to **darbinieki ir iedvesmoti un motivēti**. Tāpat viņu pieredze rāda, ka slimnīcas meklē tādus sadarbības partnerus, kuriem ir **ekspertīze veselības aprūpē un uzņēmējdarbībā**, kā arī kuri spēj pierādīt savu **legitimitāti**, to apliecinot ar trešo pušu sertifikātiem, piesaistītu ārējo finansējumu

vai citu veselības aprūpes iestāžu rekomendācijām.

Savukārt, jaunuzņēmēji novērtē slimnīcas, kurās ir **uz inovācijām vērsta institucionālā kultūra** gan administrācijas, gan klīniskā personāla līmenī. Sadarbība veidojas īpaši veiksmīgi, ja slimnīcas personāla vidū ir, tā sauktie, **“inovāciju aktivisti”** (t.i., slimnīcas darbinieki, kuri motivē slimnīcu pieņemt

jaunus risinājumus). Tāpat inovācijām draudzīgu institucionālo kultūru sekmē ārvalstīs iegūta inovāciju pieredze, kura tiek vēlāk integrēta slimnīcu darbā.

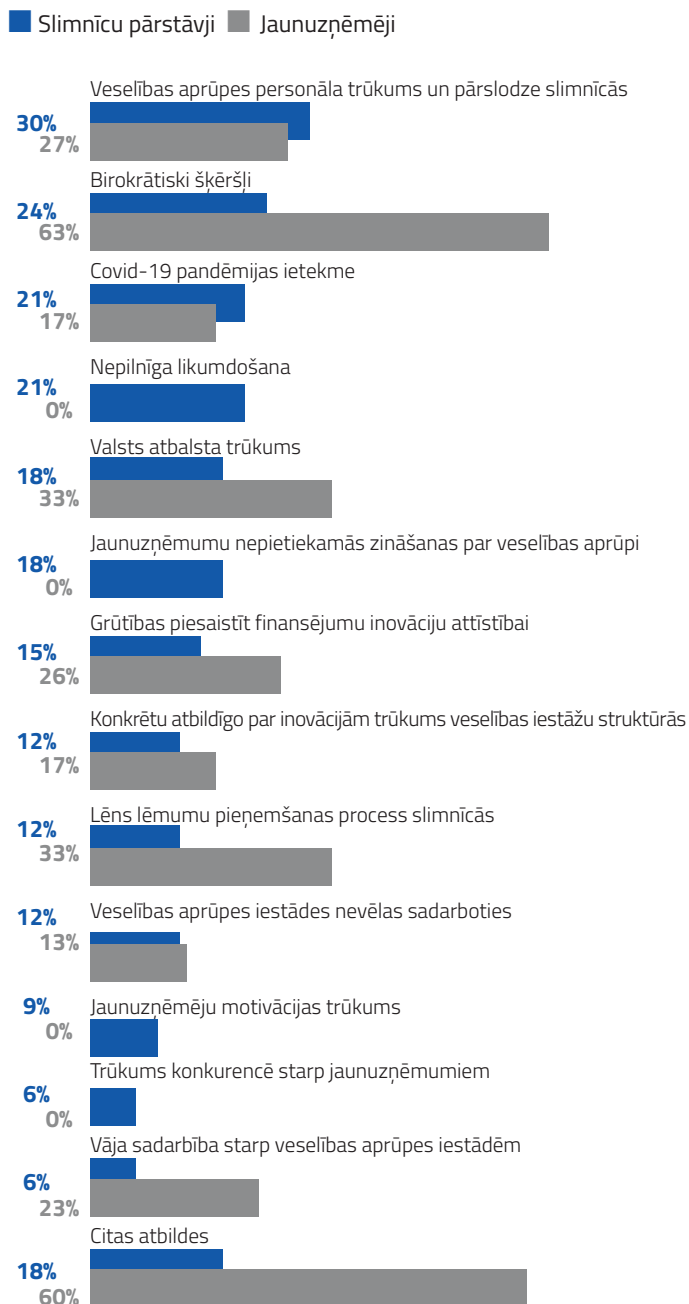
Tās slimnīcas, kuras saredz inovācijas kā savas **konkurētspējas celšanas iespējas**, arī ir daudz atvērtākas sadarbībai, uzskatot, ka sadarbība uzlabos personāla kompetences, pacientu aprūpi un slimnīcas reputāciju.

Sadarbības barjeras

Aptaujātie kopā minēja 27 dažādas barjeras, kas apgrūtina slimnīcu un jaunuzņēmēju sadarbību Latvijā. Kā galvenās barjeras abas puses izcēla **veselības aprūpes personāla trūkumu un pārslodzi, birokrātiskus šķēršļus, valsts atbalsta trūkumu, un Covid-19 pandēmijas sekas.**

Jaunuzņēmumi minēja arī tādas barjeras kā **lēnu lēmumu pieņemšanas procesu slimnīcās, grūtības piesaistīt finansējumu** un pašu **nepietiekamās zināšanās par slimnīcu darbu.** Savukārt, slimnīcu pārstāvji akcentēja **nepilnīgu likumdošanu un jaunuzņēmēju pieredzes trūkumu veselības aprūpes jomā.**

Barjeras sadarbībā starp veselības aprūpes iestādēm un jaunuzņēmumiem

Nākotnes risinājumi inovāciju efektīvākai ieviešanai slimnīcās

Ne vienmēr jaunuzņēmēju un slimnīcu pārstāvju starpā ir vienprātība, kā turpmāk attīstīt sadarbību, un tādējādi stiprināt Latvijas veselības aprūpes ekosistēmu. Abas puses piekrīt, ka noderētu jauni, **specializēti akceleratori**, un, ka ir nepieciešama **regulāra informācijas apmaiņa starp jaunuzņēmējiem un slimnīcām** – vēlams ar vienotas, informatīvas tiešsaistes platformas palīdzību.

Vienlaicīgi, gandrīz puse no slimnīcu pārstāvjiem uzskata, ka vajadzīgas **stingrākas formālas prasības jaunuzņēmumu leģitimitātes izvērtēšanai.** Turpretim jaunuzņēmēji norāda, ka labākais sadarbības veicināšanas veids ir kopīgas, **interaktīvas darba sesijas par konkrētiem jautājumiem** un **uz inovācijām orientētu struktūrvienību izveidošana slimnīcās.**

Rekomendācijas sadarbības stiprināšanai nākotnē

